

افشاریه

نادر شاه از تاج گذاری تا پایان
 (۱۱۱۴-۱۱۲۶ خ)
 (۱۷۳۵-۱۷۴۷ م)

زندیه

کریم خان زند
(۱۱۲۸-۱۱۷۳ خ)
(۱۷۴۹-۱۷۹۴ م)

قاجاریه

آقا محمد خان قاجار
(۱۱۶۴-۱۱۷۶ خ) (۱۷۸۵-۱۷۹۷ م)

بخش پنجم تجزیه‌ی ایران

از تجزیه‌ی قفقاز تا تجزیه‌ی بحرین

چنان‌که اشاره شد، دولت فراگیر ملی، با یورش روسیان و انگلیسیان در سده‌ی نوزدهم میلادی، در عرض ۶۸ سال فرو پاشید. تجزیه‌ی بخش‌های ایران از سوی جهان‌خواران، همراه با تسلیم هیات فاسد حاکم پی گرفته شد و در سال ۱۳۲۹ خورشیدی (۱۹۷۰ میلادی)، گله جزیره‌ی بحرین نیز از ایران جدا گردید.

۱- تجزیه‌ی بخش بزرگی از سرزمین قفقاز بر پایه‌ی قرارداد گلستان

(یکشنبه دوم آبان ماه ۱۱۹۲ / ۲۴ اکتبر ۱۸۱۳).

بر اثر این قرارداد، سیزده ولایت، اولکاو خان نشین قفقاز و بخش‌هایی از تالش از ایران جدا شد در فصل سوم قرارداد بالا می‌خوانیم: ولایت قره باغ گنجه... و اولکای خوانین نشین «شکی» و «شیروان» و «قبه» و «دربند» و «بادکوبه» و هر جا از ولایت «طالش» را با خاکی که الان در تصرف روسیه است و تمامی «داغستان» و «گرجستان» و محال «شوره گل» و «آچوق باشی» و «گروزویه» و «منگریل» و «آبخاز» و تمامی اولکا و اراضی که میانه‌ی قفقاز و سرحدات معینه‌ی حالیه بوده و نیز آن چه از اراضی و اهالی قفقاز الی کنار دریای خزر متصل است، مخصوص و متعلق به ممالک ایمریه روسیه [می‌باشد].

۲- تجزیه‌ی سرتاسر قفقاز بر پایه‌ی قرارداد ترکمان چای

(پنجشنبه اول اسفند ماه ۱۲۰۶ / دهم فوریه ۱۸۲۸)

بر پایه‌ی این قرارداد، خان نشین‌های ایروان و نخجوان و نیز آن بخش از تالش که هنوز در دست ایران بود و بخشی از مغان، زیر سلطه‌ی امپراتوری روسیه قرار گرفت.

۳- تجزیه‌ی افغانستان بر پایه‌ی قرارداد پاریس

(چهارشنبه ۱۳ اسفندماه ۱۲۳۵ / ۴ مارس ۱۸۵۷)

بر پایه‌ی این قرارداد، سه ولایت هرات، قندهار و کابل از ایران جدا شد. سال‌ها بعد بر اثر توافق ناصرالدین شاه با حکمیت گلد اسمید درباره‌ی سیستان، بخش بزرگ سیستان نیز از ایران جدا کرده شد و به واحد تازه تاسیس افغانستان پیوند داده شد.

۴- تجزیه‌ی بلوچستان بر پایه‌ی حکمیت گلد اسمید

(دوشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۲۵۰ / ۲ سپتامبر ۱۸۷۱)

بر اثر پذیرش این حکمیت بعضی بزرگی از سرزمین های مکران و بلوچستان از ایران جدا شده و انگلیس ها آن را بلوچستان انگلیس نام گذاری کردند پس از استقلال شبه قاره ای هند از انگلستان پس از جنگ جهانی دوم و تجزیه ی آن به دو بخش هندوستان و پاکستان این سرزمین در قلمرو دولت پاکستان قرار گرفت و بعد از بزرگی از سرزمین پاکستان همان سرزمین های مکران و بلوچستان تجزیه شده از ایران است.

5. تجزیه ی سیستان برهابه ی حکمیت گد اسمعیل
(۱۳۳۲ خ / ۱۳۳۲)

به سبب تسلط بر خاندانی دولت ایران از پذیرش این حکمیت سرانجام نامبرالدین شاه در سفر به انگلستان در تابستان سال ۱۳۲۲ خ (۱۳۳۲ م) در نزد خاندان سیدسی و با اسیر حضور ملکه ی انگلیس با آن موافقت کرد.

6. تجزیه ی سرزمین خوارزم و فرارود برهابه ی قرارداد آخال
(بهمن ماه ۲۲ آذرماه ۱۳۲۰ / ۱۴ سپتامبر ۱۳۵۱)

برهابه ی این قرارداد روس ها میان سال ۱۳۲۶ تا ۱۳۲۹ خ (۱۳۵۰ تا ۱۳۵۱) رفته رفته سرزمین های خوارزم و فرارود اشغال کردند و سرانجام بر اثر ستواری دولت ایران با تسلیح قرارداد آخال این سرزمین ها را به قلمرو ایران توری خود پیوست دادند.

7. تجزیه ی ولایت سلیمانیه برهابه ی عهدنامه ی دوم ارزروم
(بهمن ماه ۱۰ خرداد ماه ۱۳۲۳ / ۲۱ خرداد ۱۳۵۲)

8. تجزیه ی ولایت خانیقین بر اثر مقاله نامه ی تهران
(بهمن ماه ۲۲ آذر ماه ۱۳۲۰ / ۲۱ سپتامبر ۱۳۵۱)

9. تجزیه ی آگری (آراراد) کوچک
(بهمن ماه ۵ خرداد ماه ۱۳۲۱ / ۱۲ خرداد ۱۳۵۲)

10. تجزیه ی قریه ی فیروزه
(بهمن ماه ۱۱ آذر ۱۳۲۲ / ۹ آبان ۱۳۵۳)

11. تجزیه ی بحرین
(بهمن ماه ۲۲ اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ / ۱۲ خرداد ۱۳۵۰)

